

eladása tiltatik. A községi lakosok egyénenként vagy együttesen használhatják erdeiket; ha a favágatás kereskedési célokra történik, azért illeték fizetendő.

A szabályzat második czime az eljárás és büntetéseket tárgyalja, melyben mindenütt a büntető törvénykönyv illető szabványaira történik hivatkozás. Az eljárás a rendes törvényszékeket illeti. A büntetések pénz-bírságokból állanak; fizetési képtelenség esetében aránylagos fogság, melyből 1 nap két beslikre számíttatik (1 beslik közel 1 ft. 60 kr); ezen felül a tettes teljes kárpótlással tartozik. Az eljárás és büntetés többi szabványai jobbára megegyeznek a francia code forestier ide vágó szabványaiával. Ezen törvénynek mintegy fügéléke a „Reglement concernant la fourniture de bois propres au service de la Marine et de l' Artillerie.“ Mindeddig a kormánynak jogában állott a tengerészeti és tüzérségi céljaira szükséges fákat úgy az állami, mint a magán és alapítványi erdőkben kijelölni, és azokért nem csak kárpótlás nem adatott, de az illető vidékek lakossága a fák feldolgozását és elszállítását is ingyen teljesíteni köteles volt. Ezen kötelezettség már a jelen szabályzat előtt ugyan megszűnt, de a szabályzat ezen felül a tengerészeti és tüzérségi célokra szükséges fáknak a nem állami erdőkből vágathatását azon esetekre szorítja, midőn a kívánt fa az állami erdőkben nem találhatik. Az ily esetekben vágatható fának a földtől $1\frac{1}{2}$ arzin (1 arzin = $2\frac{1}{4}$ láb) magasságban, két arzin kerülettel kell birnia.

Ezen fák megtérítése alku útján megállapított érték szerint történik; ha ez nem vezetne célhoz, a helyhatóság által kijelölt becsüsök határoznak.

Mindkét szabályzat kivitelével a pénzügyminister bízott meg.

A legujabb vadászati törvényjavaslat.

Az igazságügyi ministérium által 1868. jun. 18-án 95. sz. a. beterjesztett, — és a központi bizottmány nézete szerint 1869. nov. 22-én 126 sz. a. némileg módosított vadászati törv.

javaslat helyett — a házsabályok 123., 126. és 129 szakaszainak értelmében van szerencsém ellen indítványképen — a tisztelt ház elé — az alább 7. a. csatolt t. javaslatot, következő indokokból terjeszteni. Ugyanis:

1-ször. Mert az érintett t. javaslatok — (melyek nagy részben az 1849, mártius 7-én 154 sz. a. — s több más — még az absolut korban kelt — osztr. császári pátensekből vannak kölcsönözve) sem hazai törvényeink szellemével, sem hazánkfiainak azokon, és a százados gyakorlaton alapult fogalmaival, sem a vadászati jog megbírálására alapul szolgálható jegelvekkel összhangzásban ninesenek.

Azért ninesenek pedig, — mivel a vadászati jogot három szempontból lehet megbírálni — jelesül vagy a természet törvénye szerint — melly megengedi, hogy a vad — mint senki tulajdona (res nullius) bárki által, a más földjén is — elsajátíthassék; vagy továbbá, hogy azaz állam tulajdonának tekintetvén, a vadászati jog — az állam, vagy mint az, a korlátlan uralom alatt álló országokban történik, — a fejedelem által engedélyeztetik; — vagy végre mint az ezen t. javaslat 1-ső §-ban kimondatik, az a földtulajdon elválaszthatlan tartozékának tekintetvén, a birtokos belátása szerint gyakoroltathatik.

Hazánk jogtörténelmét illetőleg kétségtelen, — hogy nálunk a vadászati jog 1729-ig a fenat érintett természet törvényére volt alapítva. — Mert bár igaz, hogy Szt. László király 1092-én I. k. 12-ik fejezetében — az ünnep- és vasárnapokon vadászatot — a vadásznak lova és fegyvere, az egyházi személyeknek pedig (különösen) hivataluk elvesztésének terhe alatt tilalmazta; — de miután ez, — nem annyira a vadászat korlátozása, mint inkább — az ünnepek szigoru megtartása szempontjából hozatott, — tehát vallásra vonatkozó törvény volt, általa az érintett természet törvénye lényegében érintetlenül hagyatott.

Sőt ezen nézetet igazolja Ulászló V. rendeletének 1504-

ben alkotott 18-ik §-a is, mely szerint a parasztok a vadászattól (de csak bizonyos meghatározott vadnemeket illetőleg — tehát nem feltétlenül) 3 frt büntetés terhe alatt tiltottak el. — Miből önkényt következik, hogy hazánkban a vad 500 évéig annyira közös vagyonnak tekintetett, hogy arra vadászni, — a nem nemes is, ki pedig földet tulajdoni joggal nem szerezhett — jogosítva volt. Mely vélemény alaposságát a törvénynek azzali indokolása, hogy t. i. ez által a paraszt egyedüli rendeltetése — a földművelésre kényszerítettván, s ezzel az olly semmi hasznot nem hajtó foglalkozás, — mint a vadászattól elvonván — dologtalanság, — és az abból folyó erkölcsstelenségre ne szokhassék. — még kétségtelenebbé teszi.

Már az 1729. 22. t. cz. megújítva a fent idézett — s a parasztokra vonatkozó törvényt, — sőt azt az agarak tartásának tilalma mellett — minden más nem nemesekre is kiterjesztvén — a nemeseket addig megilletett feltétlen vadászati jogot következőkben korlátozta: jelesül:

A 2-ik §-ban, mely így hangzik: „A nemeseknek és minden földesuraknak, kik nemesi kiváltsággal bírnak, saját földjökön ugyan bármikor (dum et quando), a másokén azonban csak a tenyésztés idején kívül (mely a 10. §-ban van megszabva) — kivéve mindazáltal azon erdőket, melyek azoknak vára, kástélya, udvartelke s urilakához kihalva és a vadászat- és madarászatától — általok tilalmazva vannak — a vadászatot és madarászatot gyakorolni — szabad.“

Az 1802. 24. t. cz. az előbb érintetteknél jóval közelebb jár a kizárólagos birtokjog méltánylatához azzal: — hogy ez már minden birtokosnak, tehát a közbirtokosságoknak is — megengedi, hogy együttes birtokaik fele részét tilalom alá vethessék. — a nélkül, hogy sajátján bárkinek vadászati jogát egyébbel korlátozná, minthogy az urbéri földeken, vagy déz-más szőlőkbeni vadászatot, (bár azoknak is tulajdonosa volt) — tehát a más kárával meg nem engedi.

Miből önként következik, hogy a vadászati jog korlátozása leginkább a más földjéni vadászatra volt irányozva, a mennyiben azon — még hajtó-vadászatokat tartani, vagy eladás végett, és a tenyész-idő alatt vadászni — a hatalmaskodás 100 frtban megállapított büntetésének terhe alatt — a nemesnek sem volt szabad.

2-or. Azért nem tartom e törvényjavaslatot általános tárgyalás alapjául elfogadhatónak, mivel ez maga magával is elmentébe jön az által, hogy ámbár az 1-ső §-ban a vadászati jogot a földtulajdon elválaszthatlan tartozékának mondja ki, mindamellet:

a) azt a fent érintett pátens 5-ik §-át utánozva, csakis azoknál ismervén el, kiknek egy tagban az eredeti szerkezet szerint 200. 1200 □ ölelkel számított, a központi szerint pedig 100 catastrális hold földbirtokuk van; — saját fent érintett elvétől eltérve, (sőt mint alább látható, ezeket is korlátozva) a vadászati jogot az állam engedélyétől teszi függővé. — Miáltal egy új nemét állítván fel a birtok-aristokratiának. — nemcsak a hajdani nemesi közbirtokosságokat (legalább részben) fosztja meg eddigi jogaiktól, hanem az 1848-ban a földbirtok tulajdoni jogával felruházott volt urbéri községeket is — ezen rájok nézve új jog élvezetében — a nélkül, hogy azt az állam érdeke kivánná meg — akadályozza;

b) mert a 3-ik §. és a II. fejezet több szakaszai — az 1852-ki 257. sz. a kelt osztr. cs. pátens nyomán, úgy intézkedvén, hogy minden 100 holdnál kisebb birtok nyilvános árverésen okvetlen és pedig 6 évekre adandó haszonbérbe, ez által nem csak a tulajdoni jog sértetik meg, hanem belőle még azt is jogosan lehet következtetni, hogy a törvény czélzata nem egyéb, mint a birtok aristokratiának a kis birtoknak, és községek földjéni vadászati monopóliumot biztosítani. — Mert hiszen ez nem volna kevesebb önkénykedése a törvényhozásnak, mintha az minden száz holdnál kisebb földbirtoknak (a tulajdonos ál-

tali mivelését eltöltve) haszonbérbe adását rendelné el. Pedig e tekintetben a törvényhozónak nem lehet más elvből indulni ki, mint abból, hogy ha a polgár földadóját meg fizette, annak mikénti mivelését reá magára kell hagyni;

c) mert a vadászati jog gyakoroltatását a 13, és 16, §-ok évenként az állam részére (vadászati utalvány czim alatt) fizetendő 5 frt díjtól feltételezván, a vad az 1-ső §. ellenére nem a föld elválaszthatlan tartozékának, hanem az állam tulajdonának tekintetik,

De azon felül az adónak ezen új neme — sem nem czélszerű — sem nem igazságos. Nem czélszerű, mert ha az államnak csakugyan kiadásainak fedezésére ezen adónemre is szüksége lenne, ugy ezt, mint vadászati adót, holdanként a földre kellene kivetni, nem csak azért, hogy az állam pénztárába több folyjék be, hanem azért is, mert különben az adónak illyszerű kivetése is, ismét csak a birtokaristokrátiának előnyére, és aránytalansága által a közbirtokosok téhére számítottnak lenni tekintendő.

Mi több, ez által a törvényjavaslat még az osztrák cs. 1854. 223. sz. a. kelt vadászati patens 20. és 21. §-ainál is hátrább állana szabadelvűségben; — mert az nem is a vadászati jog, hanem a fegyvertarthatásért szükséges engedélylevélre teendő bélyegért kíván, — nem minden, hanem három évben egy és nem 5 forintot. — Egyébiránt ezen szakasznak tarthatlanságát az is indokolja, hogy, miután alkotmányos államban (ostromállapoton kívül) egy becsületes polgárt sem lehetvén a fegyvertartástól (mint az hazánkban is a provisorium alatt történt) eltiltani, — ezen intézkedés által az, mi az államnak közbiztonság szempontjából — a gyanus egyénekre nézve tenni jogában állana: — sőt a fenyítő — illetőleg közrendőri törvények keretébe tartoznék, itt (tehát nem a maga helyén) a becsületes emberek ellen alkalmaztatván, ha a törvény javaslat elfo-

gadtatnék — ez a fegyver-engedélyek gyűlöletes korszakára emlékeztetne;

d) mert a 15-ik §-ban a vadászati jog gyakorolhatását a birtok tulajdonosára nézve bizonyos meghatározot tenyész időhöz kötven, hogy ez által a tulajdonjog minden alapos ok nélkül szoríttatnék meg, abból látható, — mivelámbár ezen intézkedés is — feltaláltatik az 1852: 5681. sz. a. osztr. cs. patens 4. §-ban, sőt előfordul hazai törvényeinkben is, de minthogy ezek a tenyészidőbeni tilalmat ja más földjéni vadászatra szorítják, e tilalom eléggé van indokolva azzal, hogy azon csekély birtoku, — vagy épen birtalan nemes, kinek (mint a régi törvények értelme szerint született katonának) s fegyverbeni gyakorlat és multság végett meg volt engedve a más földjéni vadászat — beérhette azzal: ha azt ott némi korlátok között gyakorolhatta is.

De hogy a mai szabadelvűség és a tulajdoni jog tiszteletben tartásában előhaladott korban — a föld tartozékainak használata — ennyire, mint ezen törvényjavaslatokban korlátoztassék — semmi sem indokolható, kitűnik abból: mert ha a vadászat, — illetőleg vadtenyésztés — a gazdálkodás egyik ágazatának tekintetnék is: — nem az államnak, hanem magának a földbirtokosnak állván érdekében, azt minél jövedelmezőbbé tenni — e tekintetben az állam gyámkodását érvényesíteni — nem csak hogy czélra nem vezető, de sőt elkedvetlenítő, és pedig annál inkább, mert hiszen még a hasznos háziállatok levágatását is bizonyos tenyészidő megszabásával korlátozni (tudtommal) soha még egy törvényhozónak sem jutott eszébe. Ha pedig a vadászat multságnak (mint hazai törvényeink tették) tekintetik, még kevésbbé van joga az államnak azt korlátozni.

De ezen szakasz még bosszantóbbá válik az által, hogy az 1849. 154. sz. a. cs. patens nyomán a kellőleg kerítéssel ellátott helyeket kivételbe tevén, ezzel a nagymóduakra nézve —

a virilis szavazatokon kívül — az előjognak egy új nemét léptetvén életbe, ezzel a kisbirtokukat szoritaná háttérbe.

Különben is a kerített helyek a röpködő vadak szabad költözködését nem gátolhatván, ezen kivétel indokoltnak már csak azért sem tekinthető,

e) mert a 22-ik §-a szerint szabad időben is tilalmazván a tulajdonosnak foglyokat, fáczánokat, nyulakat, hálókkaal hurokkal vagy bárminemű eszközökkel elfogni, (mit pedig még az 1852. 5681. sz. a. osztr. cs. pátens is megenged) s kivételt csak a tenyésztőkre nézve tevén, de ezeket is szakértők általi működésre utalván, ez által ismét, nem csak a tulajdonjog ok nélkül korlátozhatnák, hanem, miután saját földjén magát vadtenyésztőnek mindenki jogosan tarthatja — ezen kivételnek, valamint a szakértőkre való szorításnak, már csak azért sincs értelme, mert hiszen azt mindenki jogosítva van meghatározni hogy bizonyos jogát - más kára nélkül — miként és kik által gyakorolja;

f) mert a 95. sz. a. eredeti szerkezet 25. §-a (mit azonban a központi bizottmány kihagyott) a tulajdonosnak fél lábnyi hóban sem engedvén meg a vadászatot: az nem csak a tulajdonjognak lenne indokolatlan korlátozása, hanem azontul minden szakavatott vadász előtt feltűnő is, mert hiszen épen ilyen hóban történnek — valamint agarakkal — úgy lőfegyverrel is, a legszebb s mulatságosabb, illetőleg hasznosabb vadászatok;

g) mert a 28. §., mely a vadászatot lőfegyverrel, vagy lóhaton engedvén csak meg, sőt még a nyájörző ebek kolonczal való ellátását is elrendelvén, ezzel is a tulajdonjogot, a nélkül, hogy azt az állam érdeke indokolná, korlátozja.

Ezeknél fogva, miután a 95. és 106. sz. a. t. javaslatok saját első szakaszaikban kimondott elv ellenére a vadászati jog gyakorlatát az osztr. cs. pátensek értelmében, az állam engedélytől teszik függővé s így önmagukkal ellenkeznek, kérem

a .| alatt általam csatolt törvényjavaslatot, mely azon igazságos elvre van alapítva, hogy a vad tulajdonjoga, tehát a vadászat is a földbirtok tartozéka — elfogadtatni.

Vadászati törvényjavaslat.

I. FEJEZET.

1. §. A vadászati jog a földbirtoknak elválaszthatlan tartozéka. Azt tehát a tulajdonos saját belátása szerint, — engedményese, vagy haszonbérleje pedig az általa megszabott feltételek mellett gyakorolhatja.

2. §. Azon határookban, melyekben a birtokszabályozás még meg nem történt, a vadászati jog a magánbirtokon kizárólag a tulajdonost, a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a jelenlegi birtokosokat közösen; azon erdőkben és nádasokban, melyek a volt földes ur tulajdonát képezik, habár azokban az urbéreseket faizási, vagy egyéb szolgalmi jog illete volna is, a volt földes urat; irtványokban, befizetés mellett birt. majorsági (curialis) és egyéb urbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig a jelenlegi haszonélvező birtokosokat (a törvényhozás későbbi intézkedésig) illeti.

II. FEJEZET.

A vadászati kihágások és büntények büntetéséről.

3. §. Ki más birtokán engedelem nélkül gyalog, lóhaton, szekéren, lőfegyverrel, hurokkal, ebekkel, vagy bármely eszközzel vadász, habár vadat nem lőtt vagy fogott volna is el — mint hatalmaskodó — 10 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírsággal, ha pedig a vadat meg is lőtte vagy elfogta; mint orvvadász 100 frttól 200 frtig terjedhető pénz vagy a körülményekhez képest börtönbüntetésben is (az okozott károk és költségeken kívül) marasztaltathatik.

4. §. A pénzbüntetés fele a sértettet, másik fele azon község szegényei pénztárát — melynek határában a kihágás, vagy büntény elkövettetett — illeti.

5. §. Azon esetre, ha az ítéletileg megszabott pénzbüntetés

tés az okozott károk és költségek — a marasztaltnak vagyontalansága miatt be nem szedethetnének, az ítéletben ki kell tenni azt is, hogy minden öt forint egy napi börtönnel egyenlített ki.

Ha azonban az, ki vagyontalansága miatt van fogva, büntetésének hátralevő részét pénzzel egyenlitené ki: az azonnal szabadon bocsátandó.

6. §. A megsebzett vadat más földjén üldözni, vagy onnan elhozni, az orvvadászokra szabott büntetés sulya alatt tilalmas.

7. §. Jogositva van ugyan mindenki, a birtokán esavargó macskákat, házi és nyájórző ebeket elpusztítani, de a vadat (gazdájok vadászata közben) üző vadászebeket elfogni igen, de előlni, a 3. §-ban a bűnkisérletre kitett büntetés terhe alatt nem szabad, — hanem az elfogónak kötelessége azokat a tulajdonosnak a netaláni tartásdíj és okozott károk megtérítése mellett visszaszolgáltatni.

A vadászebek csak azon esetben jönnek kivétel alá, ha gazdájok nélkül kóborolva a vadat más birtokán üldöznék.

III. FEJEZET.

Az eljárásról.

8. §. Az előbbeni fejezetben érintett büntetések kiszabására illetékes bíróság a sértett fél panaszára, — bünyenyítő eljárás alá tartozó esetekben pedig a közvádló kérelmére hivatalból eljárni tartozik.

9. §. A vadászati terület őrének jogai és tulajdonaira nézve az 1840. 9-ik t. cikknek a csőszökre vonatkozó 21-ik §-a szolgál zsinómértéktől

10. §. A vadászati jog tulajdonosa, engedményese, bérloje, — és a felvigyázó jogositva vannak azt, kit tiltott vadászaton kapnak, — ha ismerik — megzálogolni, ha pedig nem ismernék: kilétének kinyomozása végett a legközelebbi községbe kísérve, az ottani előljároságnak általadni.

11. §. Ki a 10. §-ban elősorolt esetekben erőszakkal el-lenszegül, a bünfenyítő törvények szigora alá esik.

12. §. Ha a bíróságnál a vadászati kihágás elkövetése napjától 90 nap alatt panasz nem tétetett, a kereset elévültnek tekintendő. A bünfenyítő törvények alá tartozó eselekmények azonban az azokban megszabott idő szerint intéztetnek el.

13. §. Az ezen fejezetben foglalt határozatok mellett az eljárás, a bírói illetőség, bizonyítékok, perorvoslatok, és a végrehajtást illetőleg az 1840. 9. t. cz. s erre vonatkozó későbbi törvények a vadászati kihágásokra nézve is, zsinórmértékül szolgálnak.

IV. FEJEZET.

Az eddigi vadászati törvények eltörléséről és ennek végrehajtásáról.

14. §. A vadászatra vonatkozó minden eddigi törvények eltöröltetnek, a jelen törvény hatályba lépte előtt történt kihágások azonban a korábbi törvények szerint ítélendők meg.

15. §. Ezen törvény végrehajtásával a bel- és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

Beadja és a fentebb kitett indokok alapján elfogadtatni ajánlja:

Halász Boldizsár s. k.
pest-dabasi képviselő.

Dőry János s. k.

Gubody Sándor s. k.

Horváth Sándor s. k.

Milkovits Zsigmond s. k.

Kollár Antal s. k.

Thassy Miklós s. k.

Pilanaszanovits Józs. s. k.

Ertsey Lajos s. k.

Luksics Bódog s. k.